

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренюк В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

оптимальний контроль з реальною підтримкою автономності спеціалістів; справедливі фінансові винагороди, соціальне визнання; спільність цінностей особистості та колективу, закладу; справедливість до всіх працівників незалежно від обійманих ними посад, що сприяє повазі кожного працівника до самого себе і до колективу, закладу в цілому.

Список використаних джерел

1. Бойко В. В. Энергия эмоций в общении: взгляд на себя и на других / В. В. Бойко. – Москва : Наука, 1996. – 154 с.
2. Водопьянова Н. Е. Синдром выгорания: диагностика и профилактика / Н. Е. Водопьянова. – СПб: Питер, 2008. – 336 с.
3. Маслач К. Професійне вигоряння: як люди справляються [Електронний ресурс] / К. Маслач.. – Режим доступу: <http://www.top-personal.ru>.
4. Трунов Д. Г. «Синдром згоряння»: позитивний підхід до проблеми / Д. Г. Трунов // Журнал практичного психолога. – 1998. – № 5. – С. 29–37.
5. Freudenberger, H. J. (1974). Staff burn-out. of Social Sciences. Vol. 30, no. 1, pp. 159–165.

УДК 316.613.434-057.875

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АГРЕСИВНОСТІ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Іваник Софія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Особливого значення дослідження агресивності саме в студентському віці набуває сьогодні, коли процес особистісного та професійного становлення молодшої людини, отримання бажаної освіти, а згодом і роботи за фахом, пов'язані зі значними, часто непередбачуваними труднощами, що ставить до особистості сучасної молодшої людини безліч вимог. Актуальність питання агресії серед студентської молоді полягає саме в тому, що агресивність може заважати якісному навчанню, спілкуванню, взаємодії у системі «студент-викладач».

Проблематика агресії та агресивної поведінки займає істотне місце у психологічній науці (А. Басс, А. Бандура, С. Берковітц, К. Лоренц та ін.). Чимало праць (зокрема, вітчизняних дослідників) присвячено вивченню різноманітних форм агресивної поведінки дітей та підлітків (О.Б. Бовть, Р. У. Благута, В. О. Татенко, Б. М. Ткач, С. В. Харченко, Л. В. Чаговець), у тому числі і агресивності студентської молоді (Л. В. Бернацька, О. Ю. Дроздов, Ю. Д. Іщенко, С. Г. Шебанова). Проблема природи і чинників

агресивної поведінки студентської молоді та засобів її корекції все ще залишається недостатньо розробленою у психолого-педагогічній науці.

Агресія – це однобічне, підживлене негативними емоціями відображення реальності, що приводить до необ'єктивності, невірною розуміння дійсності, неадекватного поводження. Часто аналіз показує, що агресія переслідувала яку-небудь позитивну мету для людини, але зворотній агресивний спосіб поведінки є невдалим, неадекватним, приводить до загострення конфлікту і погіршення ситуації [4, с. 24].

Найбільш відомим представником поведінкового підходу до агресії є Арнольд Басс. Він визначає фрустрацію як блокування процесу бажаної поведінки і вводить поняття атаки – акта, що посиляє організмові ворожі стимули Басс указував на ряд факторів, від яких залежить сила агресивних звичок: частота й інтенсивність випадків, у яких людина була атакована, фрустрована, роздратована. Часте досягнення успіху шляхом агресії приводить до закріплення агресивних звичок.

Інший відомий представник поведінкового підходу А. Бандура, підкреслював, що якщо людина з дитинства бачила приклади агресивної поведінки людей, особливо батьків, то в силу наслідування вона навчається агресивним діям [2, с. 342].

Період навчання у ВНЗ є найважливішим для людини щодо особистісного зростання, реального становлення її як особистості, як відбувається у цей час. А.С. Власенко визначає: «студентство – це особлива соціальна група, що формується з різних соціальних утворень суспільства і характеризується особливими умовами життя, праці, побуту, особливо суспільною поведінкою і психологією, для якої набуття знань і підготовка себе для майбутньої роботи у суспільному виробництві, науці і культурі є головним і здебільшого єдиним заняттям» [1, с. 121].

Молоді люди ще в більшості випадків знаходяться в процесі становлення, пошуку свого місця в суспільстві, в професії, в міжособистісному спілкуванні. Дуже часто реакцією на ці труднощі, особливо при невдачах, є прояви агресії, що погано відображається як на конкретній особистості, так і на суспільстві в цілому.

Для осіб з агресивним реагуванням характерні: постійна заклопотаність власним престижем; надмірне прагнення до успіху, особливо в тих ситуаціях, які найбільш помітні і важливі, з метою довести свою неповторність, виділитися серед оточуючих, часто за рахунок інших; впевненість в абсолютній істинності своїх поглядів і оцінок; демонстративна поведінка. Сама по собі агресія у студентів вже є серйозною психолого-педагогічною проблемою, адже призводить до «екстремальних» явищ (кримінальна поведінка тощо). Також, різні форми третирування людини можуть

призводити до цілої низки небезпечних наслідків, починаючи з академічної неуспішності й закінчуючи появою психологічних розладів [3, с. 142].

Таким чином, стан агресії у студентів залежно від його негативних наслідків часто може трансформуватись в інші, також переважно негативні психічні стани. Зокрема, здійснений осудливий вчинок у стані агресії часто призводить до індукції психічних станів сорому та провини і у випадку їх тривалої дії з'являються такі деструктивні наслідки, як зниження самооцінки, гальмування ініціативності, активності, переважання зниженого, пригніченого настрою.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б.Г. К психофизиологии студенческого возраста./ Б.Г. Ананьев // Современные психологические проблемы высшей школы. - Л., 1974. - Выпуск 2. – 212с.
2. Бэрон Р. Агрессия : Учеб. пособие для студ. и аспирантов псих. фак., а также слушателей курсов психолог. дисциплин на гуманит. фак. вузов РФ / Р. Бэрон, Д. Ричардсон ; Пер. с англ.: С.Меленевская, Д. Викторова, С. Шпак. – СПб. : Питер, 1999. – 352 с. – (Мастера психологии). – Библиогр.: с. 331-351.
3. Кукелко К. Р. Агресія та конфліктність у студентському середовищі вищого педагогічного навчального закладу / К. Р. Кукелко, М. С. Здір // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі [Текст] : міжнар. наук.-практ. конф. XIX Каришинські читання : зб. наук. пр., 17-18 трав. 2012 р. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка; [редкол.: М. І. Степаненко, Р. А. Сігарчук, Н. І. Шиян та ін.]. – Полтава : [Полтав. нац. ун-т ім. В. Г. Короленка], 2012. – С. 141-142
4. Петровский А. В. Загальна психологія. Словник. // Психологічний лексикон. Енциклопедичний словник : у 6 т. / Ред. - сост. Л. А. Карпенко. Під заг. ред. А. В. Петровського. - М.: ПЕРСЭ, 2005. - 251 с.

УДК 159.923:17.022.1

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ ЯК СКЛАДОВА СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ: ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ

Ісічук Оксана, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Рудь Г.В., кандидат психологічних наук, доцент

Проблеми, що пов'язані з людськими цінностями, займають одне з провідних місць у дослідженні соціальної детермінації людської поведінки, її саморегуляції та прогнозуванні.

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету